

Sygn. akt II Ca 737/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSO Paweł Hochman
Protokolant	Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa T. B.

przeciwko M. B.

o alimenty

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.

z dnia 26 sierpnia 2015 roku, sygn. akt III RC 177/15

oddala apelację.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSO Paweł Hochman

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 737/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2015 roku w sprawie III RC 177/15 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oddalił powództwo T. B. przeciwko M. B. o alimenty.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

M. B. urodził się (...) w T. Jest synem powoda i H. B. z domu P.. Pozwany jest jedynym dzieckiem T. B. i H. B..

Związek małżeński T. B. i H. B. został rozwiązany przez rozwód z winy T. B.. T. B. miał zasądzone alimenty na rzecz byłej żony. Alimenty płacił do 2014 roku kiedy to wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim ustalono, że wygasł powyższy obowiązek alimentacyjny z uwagi na stan zdrowia powoda.

T. B. w czerwcu 2013 roku przeszedł udar mózgu. Ma niesprawną lewą ręką i lewą nogę. Jednego dnia czuje się lepiej, innego gorzej. Korzysta z rehabilitacji, która jest niepłatna. Ponadto rehabilituje się sam jeżdżąc na stacjonarnym rowerze czy kosząc trawę.

Wymaga okresowej pomocy osób drugich. W tym celu przychodzi opiekunka (przydzielona przez (...) w U.), która mu ugotuje, posprząta, wykona inne niezbędne czynności dotyczące potrzeb powoda.

Na leki wydaje około 100 złotych miesięcznie.

Część pieniędzy, które wydaje na leki, oddaje mu (...) w U..

Z powodu stanu zdrowia uzyskuje rentę socjalną w wysokości 542 złotych miesięcznie. Prócz tego otrzymuje z funduszy (...)u w U. zasiłki celowe.

Mieszka sam. Uiszcza stałe opłaty: energia elektryczna: około 80 złotych co dwa miesiące, gaz: koszt zakupu jednej butli raz na dwa miesiące, wywóz śmieci: 24 złotych kwartalnie, woda ze ściekami: 70 złotych za dwa miesiące, telefon komórkowy: 40-50 złotych miesięcznie. Z uwagi na trudną sytuację materialną nie jest w stanie zakupić opału na okres grzewczy. Opał nabywa za środki otrzymane z funduszy (...)u w U.. Podatku gruntowego nie płaci. Połowę kwoty podatku płaci jego była żona, natomiast jego należną część ma umarżane.

Prócz nieruchomości, w której mieszka jest właścicielem nieruchomości rolnej położonej we wsi M. gmina U..

T. B. 08 listopada 2013 roku wniósł przeciwko M. B. pozew o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz alimentów w kwocie po 200 złotych miesięcznie. Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2013 roku w sprawie sygn. akt III RC 565/13 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim powództwo oddalił. Orzeczenie uprawomocniło się 20 lutego 2014 roku.

M. B. ma 33 lata. Zatrudniony jest w firmie (...) w W. na czas określony do 31 stycznia 2016 roku, na stanowisku operatora wózka widłowego. Jego miesięczna pensja wynosi 2000 złotych brutto, około 1400 złotych netto.

Pozwany w październiku 2014 roku zawarł związek małżeński. Ma 16 -miesięcznego syna. Mieszka z żoną, dzieckiem i matką. Z matką prowadzi oddzielne gospodarstwo domowe.

Żona pozwanego przebywa na zwolnieniu lekarskim. Z tego tytułu otrzymuje po 800 złotych miesięcznie. W trakcie porodu została zarażona ropowicą. Jest po jednym zabiegu operacyjnym, oczekuje na kolejny. Jej leki łącznie z wizytami lekarskimi i dojazdami na wizyty lekarskie kosztują 500 złotych miesięcznie.

Lokal, w którym mieszka stanowi jego własność. W tym celu zaciągnął kredyt hipoteczny w wysokości 69000 złotych (spłata ma trwać 20 lat). Miesięczna rata spłaty tego kredytu wynosi około 120 złotych.

Uiszcza następujące stałe opłaty: czynsz: 321 złotych miesięcznie, energia elektryczna: 50 złotych raz na dwa miesiące, gaz: 50 złotych raz na dwa miesiące, dojazdy do pracy: około 500 złotych miesięcznie. Dojeżdża swoim samochodem, 17-letnią H. (...).

Strony są ze sobą w konflikcie. Nie utrzymują ze sobą kontaktów. Pozwany został wyrzucony przez ojca z domu. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 10 listopada 2010 roku w sprawie sygn. akt IIK 289/10 T. B. został skazany za fizyczne i moralne znęcanie się nad żoną H. B. i synem M. B..

W następstwie powyższych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy zważył, iż stosownie do treści art. 129 § 1 k.r.o. obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi.

W myśl art. 133 k.r.o. rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. W paragrafie 2 powołanego artykułu wprowadzono ograniczenie polegające na tym, iż poza powyższym przypadkiem uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Przeciwstawienie obu paragrafów art. 133 pozwala stwierdzić, że ogólną przesłanką powstania obowiązku alimentacyjnego (poza obowiązkiem rodziców względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie) jest pozostawanie w „niedostatku”. Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia niedostatku. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tezy III wytycznych z dnia 16 grudnia 1987 roku wyjaśnił, iż niedostatek występuje wtedy, gdy uprawniony nie może w pełni własnymi siłami, z własnych środków, zaspokoić swych usprawiedliwionych potrzeb. Zaspokojenie potrzeb każdego człowieka powinno nastąpić przede wszystkim z jego własnych środków. Dotyczy to dochodów z pracy, z majątku, ze świadczeń z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy wyjaśnił, że powód T. B. nie znajduje się w niedostatku. Powód otrzymuje: rentę socjalną w wysokości 542 złotych oraz zasiłki na zakup żywności. Nie uiszcza większych opłat. Koszt zakupu leków, które musi przyjmować są w części refundowane. Opał kupuje za środki uzyskane z funduszy (...) w U.. Jest właścicielem nieruchomości rolnej w M., którą może zbyć i uzyskane środki przeznaczyć na własne potrzeby. Ma nadto stałą pomoc we wszystkich koniecznych czynnościach ze strony opiekunki (za tę pomoc również mu płaci). Sąd meritiu wskazał również, że M. B. pracuje zawodowo (umowę o pracę ma na czas określony). Miesięczną pensję otrzymuje w wysokości około 1400 złotych netto. Ma 16-miesięcznego syna. Poza sporem jest to, że jego obowiązek alimentacyjny wobec małoletniego dziecka wyprzedza obowiązek alimentacyjny wobec ojca. Ma również obowiązek alimentacyjny wobec żony (art. 27 k.r.o.). Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że żona pozwanego jest osobą bardzo chorą, co wiąże się z dużymi wydatkami (o czym dokładnie w stanie faktycznym). Zliczając dochody rodziny pozwanego i ich wydatki należy dojść do przekonania, że M. B. jest w trudniejszej sytuacji materialnej niż jego ojciec.

Sąd Rejonowy podkreślił również, że T. B. wystąpił z niniejszą sprawą tylko i wyłącznie dlatego, że chce korzystać z odpłatnej rehabilitacji, a nie dlatego że np. brakuje mu na jedzenie (por. zeznania powoda nagranie k-32 min. 00:19:42). Okoliczności te jednoznacznie wskazują, że powód posiadał i posiada środki do zaspokojenia swoich usprawiedliwionych potrzeb, a tym samym wskazują, że nie znajduje się ani nie znajdował w niedostatku.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji pozytywnemu rozstrzygnięciu tej sprawy sprzeciwia się przepis art. 144¹ k.r.o., który stanowi, że zobowiązany może uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem uprawnionego, jeżeli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że T. B. nie interesował się wychowywaniem syna. Niełożył na jego utrzymanie. Znęcał się nad nim fizycznie i psychicznie. Wyrzucił go z domu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie.

Skarżący zgłosił zarzut formalny wskazując na nieprawidłowość w postępowaniu Sądu Rejonowego polegająca na ogłoszeniu wyroku w dniu 26 października 2015 r. podczas gdy termin publikacji został wyznaczony na dzień następnny.

Wskazał, że w jego ocenie pozwany nie udowodnił okoliczności związanych z jego sytuacją majątkową i rodzinną gdyż nie dostarczył żadnych zaświadczeń, wyjaśniając jednocześnie że złożone przez niego zeznania nie są wiarygodne.

Zgłosił również zarzuty wskazujące na stronniczość sędziego przy rozpoznaniu przedmiotowej sprawy wskazując na uchybienia w sporządzaniu protokołów rozpraw.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zastrzeżeń powoda związanych z terminem ogłoszenia wyroku przez Sąd Rejonowy. Protokół rozprawy poprzedzającej ogłoszenie wyroku, podczas której Sąd Rejonowy odroczył jego ogłoszenie został sporządzony w formie cyfrowego zapisu obrazu i dźwięku. Sąd Okręgowy uwzględniając wniosek powoda odtworzył wskazany protokół i na tej podstawie ustalił, że wydając postanowienie o odroczeniu ogłoszenia wyroku, Sąd Rejonowy wskazał termin ogłoszenia na dzień 26 sierpnia 2015 r. Twierdzenia powoda, jakoby Sąd ogłosił wyrok dzień przed wyznaczonym terminem publikacji, pomijając ewentualny wpływ powyższej sytuacji procesowej na prawidłowość zaskarżonego wyroku, nie zasługują na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługują również na uwzględnienie zarzuty związane z przebiegiem postępowania dowodowego przed Sądem pierwszej instancji. Sąd Rejonowy przeprowadził dowody zawnioskowane przez strony i na ich podstawie dokonał ustaleń faktycznych. Sąd Rejonowy ustalił tym samym sytuację rodzinną i majątkową stron, a więc okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia zgłoszonego przez powoda roszczenia. Brak w skardze apelacyjnej argumentów pozwalających uznać ustaleń Sądu pierwszej instancji za nieprawidłowe. Podważyć omawianych ustaleń nie może samo przekonanie powoda o braku prawdomówności syna a tylko na tym przekonaniu T. B. opiera swoje zastrzeżenia do ustaleń jakie Sąd pierwszej instancji poczynił. W tym miejscu tytułem wyjaśnienia należy podnieść, że przepisy postępowania cywilnego nie zawierają formalnych reguł określających moc dowodową poszczególnych rodzajów dowodów. Trudno więc uznać, że ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji są wadliwe tylko dlatego, że wynikają również z zeznań pozwanego a nie znajdują oparcia w złożonych dokumentach.

Za niesprecyzowane, a co za tym idzie w żaden sposób nie uzasadnione należało uznać jednocześnie zastrzeżenia powoda odnoszące się do przebiegu postępowania dowodowego, związane z rzekomym pomijaniem w treści sporządzanych protokołów rozpraw treści dla niego korzystnych.

Ustalenia Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy przyjmuje więc za własne.

Wydając zaskarżone orzeczenie, Sąd pierwszej instancji nie uchybił również przepisom prawa materialnego. Brak jakichkolwiek argumentów pozwalających na stwierdzenie naruszenia przepisu art. 133 k.r.o.

Podnieść jednocześnie należy, że przedmiotowa sprawa była kolejną sprawą, w której rozpoznawane było skierowane przeciwko pozwanemu żądanie powoda zasądzenia alimentów. Od rozstrzygnięcia oddalającego żądanie powoda, które zapadło przed Sądem Okręgowym w dniu 20 lutego 2014 r. do daty wniesienia pozwu (20 kwiecień 2015 r.) upłynął rok i w tym okresie sytuacja powoda nie uległa pogorszeniu. Pogorszeniu uległa natomiast sytuacja pozwanego co pozostaje w związku z problemami zdrowotnymi jego żony.

Trafnie również Sąd pierwszej instancji przyjął , że w przedmiotowej sprawie zasądzeniu alimentów sprzeciwiają się zasady współżycia społecznego powołując w tym zakresie przepis art. 144¹ k.r.o. W judykaturze dopuszczano możliwość odmowy udzielenia ochrony prawnej roszczeniu alimentacyjnemu uprawnionego na podstawie klauzuli generalnej przewidzianej w art. 5 k.c. [vide: teza VIII wytycznych SN z 1987 r., zgodnie z którą: "W razie rażąco niewłaściwego postępowania osoby uprawnionej do alimentów, budzącego powszechną dezaprobatę, dopuszczalne jest oddalenie powództwa w całości lub w części ze względu na zasady współżycia społecznego"]. Wskazana sytuacja zachodzi w przedmiotowej sprawie skoro powód został skazany za przestępstwo znęcania się nad rodziną oraz niewłaściwie wykonywał swoje obowiązki związane z utrzymaniem i opieką nad pozwanym w okresie gdy nie był jeszcze pełnoletni.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

SSO Paweł Hochman SSO Jarosław Gołębiowski SSO Arkadiusz Lisiecki

Na oryginale właściwe podpisy